

krepčala in slavna in mogočna postala; to je po naših mislih popolnoma -- nemogoče. Trnje ne bo nikdar grozdja rodilo in dualizem v Avstrii ne sreče ne blagostanja, to je gotovo ko amen v očenašu. In vsak, kdor misli po tem potu Avstrii na noge pomagati, je hoté ali nehoté njen največi sovražnik.

Marsikdo se tolaži zdaj s tem, da nam vprihodnje, naj vlada kdor hoče in kakor hoče, slabše iti ne more, kakor nam gré zdaj; ali naj obveljá dualizem, naj Nemci v družbi in s pomočjo Magjarov dosežejo to, česar sami niso mogli, naglo se bo vsakdo prepričal, da je še slabše mogoče. Kakor hitro bi namreč dualizem obveljal, bi ravnopravnosti narodni in ž njo vred sreči in blagostanju Avstrije popolnoma odkljenkalo. Slovani, ta največi in najzvestejí narod avstrijski, postali bi popolnoma odvisni od milosti Nemcev in Magjarov; postali bi njihove „partes adnexae“ in to bi gotovo vzrokovalo strašno nezadovoljstvo in Bog vé, kaj še, kajti še mali črvček se brani, če ga hočeš streti. Imajo sicer sladke besede: „vsakemu svoje“ vedno na jeziku, eni ko drugi trdijo, da nam hočejo kruh ravnopravnosti ravno tako rezati ko sami sebi; ali koliko je besedam verjeti, smo se do sita prepričali iz obravnáv državnega zbora, ko so Slovani svoje muke in rane razodevali in prenapeti Nemci jim mazilo nemške kulture pridno na-nje pokladali. Tretji del sedanje Nemčije je bil nekđaj slovanska zemlja, in vendar slišimo v vseh shodih prav glasno, da je Nemcem njih nemški „Vaterland“ še zmiraj premajhen! Iz tega je razvidno, kaj čaka nas Slovane, če smo v svojih domačih, narodnih zadevah od Nemcev odvisni. In kaj se hoče od Magjarov pričakovati, katerim vedno souvrainstvo magjarskega naroda in tisti silni „Magjarország“, ki bi se razprostiral od Karpatov do Adrije in črnega morja, po glavi blodi. Kako Magjari o Slovanih mislijo, glej „Társalkodó“ 1846. leta, št. 8, ki naravnost pravi: „van egy hazának elég férge, melly meghizik ugyan rajta, de hangjait nyívákolni sem tudja.“ Resnično, njihovim prisegam o ravnopravnosti je toliko verovati, ko prisegam tiste lisice, ki je s perutnino večno prijateljstvo sklepala.

Na vsak način toraj: Bog nas varuj dualizma! Kakor hitro bi on resnica postal, bi se zaupanje Slovanov v obupanje spremenilo, in to ni kar si bodi, kajti Slovanov je 18, reci — osemnajst milijonov v Avstrii. Upamo toraj, da novo ministerstvo tega pogubonosnega pota nikdar nastopilo ne bode.

(Dalje prihodnjič.)

Notranja Avstrija,

kedaj in kako je bila ustanovljena.

Gosp. Peter pl. Radič v „Triglavu“ štev. 67, to stvar pripoveduje tako-le:

„Cesar Ferdinand I. razdelil je pred svojo smrtjo († 25. julija 1564. l.) svojo Avstrijo trem sinovom; najmlajšemu, nadvojvodu Karolu dal je: Štajarsko, Koroško, Kranjsko, Goriško, Istrijo in Trst z naslovom: „notranje Avstrijo.“ Malo tednov po očetovi smrti Karol popraša dvornega svojega kancelarja, kako da bi se v teh deželah dale vrediti denarstvene in sodnijske zadeve, in koliko svetovavcev da bi vsaka potrebovala. Že septembra meseca dal je notranji Avstrii Janeza Jurja barona Mordaksta za dvornega komernika, kar je skoro to, kar današnji finančni minister. Tako bila je ustanovljena notranje-avstrijska dvorna kamera, ali kakor bi danes rekli, denarstveno ministerstvo. — Za sodnijske stvari osnoval je notranje-avstrijsko vlado, ktera je bila najviša sodnija za notranjo Avstrijo. — Najviši politiški urad — dvorno kancelarijo v današnjem

pomenu, ustanovil je prihodnje leto 1865, tedaj ravno pred 300 leti, imenoval jo je tajno svetovavstvo vse notranje Avstrije, ter jej na čelo postavil predsednika. Ta urad se je pozneje imenoval: „tajni urad“, „deputacija“, 1748. leta „representacija“, poslednjič „gubernija.“ — Zavoljo večkratnih turških napadov osnoval je pri svoji vladi tudi nekako vojniško ministerstvo v dvornem vojnem svetovavstvu. Vse to je upravi notranje Avstrije popolnoma zadostovalo in tedajšnjim potrebam zedinjenih teh dežel. Pri vseh teh preuredbah ozir uradov in uradnikov vodila ga je ravnopravnost do imenovanih dežel. Pri najviših službah imela je vsaka dežela določeno število svojih zastopnikov. Kranjska na pr. imela je pri tajnem in dvornem vojnem svetovavstvu po dva, pri dvorni kameri in vladi po enega rojaka; v predsedništvu (poglararstvu) vrstili so se Kranjci s Štajarci in Korošci. Tako na pr. za Stobejem, lavantinskim škofom, na tej najviši stopnji nahajamo ljubljanskega škofa Tomaža Krena.

Ozir po svetu.

O naselitvi v Srbii.

(Konec.)

§. 9. Od dobljene živali sme naselnik v posebnih slučajih po dovoljenji županovem in v pričo dveh sosedov ktero prodati; al v takem slučajih je on dolžan za mesec dni drugo žival na mesto prodane si preskrbeti. S priplodom žival (prirojenimi mladimi) sme naselnik po svoji volji ravnati; kar prirodi, je njegovo.

§. 10. Kadar naselnik petnajst let tukajšnjega življenja v obdelovanji dane mu zemlje, izdržavanji hiše (kuče) in družega mu danega premakljivega imenja izpolni, takrat vse to postane njegovo sobstveno premoženje, s katerim sme po svoji volji gospodariti. Vsa ta dobra po zakonu nasledujejo otroci naselnikovi, ako jim je med tem oče umrl, z vsemi pravicami in dolžnostimi, ktere je imel njih oče.

§. 11. Naselnici so oslobodeni za pet let vseh državnih teret (dolžnosti), od vojne službe v stoječi vojski za deset let, od narodne vojske za pet let; al terete (dolžnosti) občinske morajo precej nositi in ravno tako morajo tudi vojne dolžnosti izvrševati, kadar jih gosposka v izvanredni potrebi v to pokliče.

§. 12. Minister finančni pooblasten je postaviti odbor, kteremu gré skrb za naselnike, in pooblasten je, dajati zakone, ki se njemu zdé potrebni.

§. 13. Priporočamo našemu ministru financije, da zakon obnaroduje in o izvrševanji njegovem skrbi; gosposkam pa zapovedujemo, da po njem postopajo in vsakemu, da se mu pokorava.

10. februarja 1856 v Belgradu.

M. M. Obrenović s. r.

R. Lešjanin s. r.,
minister pravde, čuvar drž. pečata.

K. Cukić s. r.,
minister financije.

Predragi Slovenci!

Jaz mislim, da so to naselnikom ugodne postave. Trudaljubni in pošteni Slovenci gotovo bolj pametno storite, ako idete v plodno, pa kaj malo obdelano Srbijo, kakor pa da na Ameriko mislite. Amerika je dalječ, potovanje po širokem morji drago! Tjè greste na negotovost, in bati se je, da vaše upanje po vodi splava. Pa ako tudi v Ameriko priplavate — kaj hočete početi, ako Vam tam ni všeč? Brez cvenka nazaj nikakor ne morete. In ako v Ameriki ostanete, Bog zná! kaj bo iz Vas poštenih Slovencev in Vaših otrok? Slovenci gotovo ne! Vam že domá za narodnost trda poje; al v Ameriki se bo izgubila pest Slovencev, ko kaplja v morji!